

Кримінально-правові особливості вчинення кримінальних правопорушень у сфері службової та професійної діяльності

1. Усі службові злочини можуть бути класифіковані на: *службові злочини корисливої спрямованості (хабарництво) і некорисливої (зловживання владою, перевищення влади, службова недбалість, службове підроблення)*. Серед них найбільшу суспільну небезпечність становить **хабарництво**. Воно призводить до дезорганізації управлінської діяльності, підризу авторитету органів влади і управління. Досить часто хабарництво поєднується із вчиненням різноманітних економічних злочинів.
2. До кримінально-правової статистики потрапляє від 2 % до 5 % фактів хабарництва.

Особливості службових злочинів:

3. Аналіз судової статистики дозволяє дійти висновку, що у **структурі службових злочинів** домінує такий вид злочину, як одержання хабара, а потім - давання хабара; на третьому місці - зловживання владою або службовим становищем. Інші види зустрічаються значно рідше.
4. Особливістю кримінологічної характеристики службових злочинів є **відносно велика питома вага жінок**. їх частка у цих злочинах у 4-6 разів перевищує загальні тенденції цього показника серед інших видів злочинності. Це пов'язано з переважною кількістю жінок серед працівників сфери господарського управління, торгівлі, побутового обслуговування тощо, де передусім вчиняються службові злочини.
5. Також характерною є та обставина, що службові злочини вчиняють особи у більш зрілому віці, ніж інші злочини (переважно особи старше 30 років). Це пояснюється віковою зайнятістю осіб, що працюють на відповідних посадах

Особливості службових злочинів:

5. Особи, що вчиняють злочини, пов'язані з порушенням службових обов'язків, належать, як правило, до працівників, що мають безпосередній доступ до майна (комірники, касири, старші продавці, завідувачі відділів, складів, магазинів), або до співробітників, що здійснюють контроль за діяльністю останніх (бухгалтери, ревізори, інвентаризатори).
6. Службові особи адміністративного апарату становлять невеликий відсоток від загальної кількості тих, хто вчинив службові злочини. Разом з тим серед одержувачів хабара вони складають, за вибірковими даними, майже 1/3.

Особливості службових злочинів:

За морально-психологічною спрямованістю хабарників можна класифікувати на два типи:

- а) звичайний хабарник, який займається своєю злочинною діяльністю тривалий час, оскільки вміло маскує її. Він дуже активний у відшуканні можливостей одержати хабара, готовий одержувати його у будь-якому вигляді, але краще за все - грошима. Нерідко дотримується твердого «тарифу» за виконання службових дій, пов'язаних з наданням громадянам конкретних благ матеріального або іншого характеру. Такий тип хабарництва є найбільш суспільно небезпечним;
- б) хабароодержувач порівняно нестійкого типу, який виявляє нездатність утримуватися від спокуси одержати «винагороду» за виконання службових обов'язків. Активних дій, спрямованих на відшукання можливостей одержати хабара, він не здійснює. Значно частіше подібному суб'єкту злочину властива схильність до алкоголізму; прийняття рішення одержати хабар здійснюється під впливом компанії «друзів».

Особливості службових злочинів:

Серед хабародавців можна виділити два типи, які різко відрізняються один від одного:

- а) «злісний» хабародавець, який часто користується хабаром та іншими видами «подяки» для досягнення як законних, так і протиправних цілей; додержується поглядів, що «все продається і все купується». Якщо він є службовою особою, то використовує і свої обов'язки відповідно до наведеної формули. У разі коли зустрічається з відмовою прийняти від нього «подяку», пояснює це тим, що не «знайшов підходу»;
- б) «випадковий» хабародавець, який йде на давання хабара після тривалих вагань, використавши всі можливі, на його погляд, законні засоби. Нерідко ним може бути малоосвічена людина, яка недостатньо чітко уявляє собі легальні можливості здійснення своїх прав.